

Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü Öğrencilerinin Kültürel Zekâ ile Bireysel Yenilikçilik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi

Turgut ŞÖHRET*¹, Fuat KAHRAMAN²

¹Iğdır Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, 76000, Iğdır, Türkiye

²Iğdır Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, 76000, Iğdır, Türkiye

Turgut ŞÖHRET, ORCID No: 0000-0002-0414-0110, Fuat KAHRAMAN, ORCID No: 0000-0003-2753-2843

MAKALE BİLGİSİ

ÖZ

Geliş: 17.05.2025
Kabul: 12.10.2025

Anahtar Kelimeler
Bireysel Yenilikçilik
Kültürel Zekâ
Öğrenci
Sağlık

* Sorumlu Yazar
turgutsohret@gmail.com

Bu çalışma, sağlık bakım hizmetleri bölümünde öğrenim gören öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır. İlişkisel tanımlayıcı olarak yürütülen bu araştırmaya 218 öğrenci dâhil edilmiştir. Veriler, Kişisel Bilgi Formu, Kültürel zekâ Ölçeği ve Bireysel Yenilikçilik Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Araştırma verileri SPSS programı ile değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri orta seviyede (ortalama puan: 103,57) ve bireysel yenilikçilik düzeyleri ise sorgulayıcı düzeyde (ortalama puan: 62,32) bulunmuştur. Katılımcıların kültürel zekâ düzeyleri ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=0.363$, $p<0.001$). Sosyodemografik özelliklere göre anlamlı bir fark bulunmazken, yalnızca baba eğitim düzeyinin hem kültürel zekâ hem de bireysel yenilikçilik düzeyleri üzerinde anlamlı etkisi olduğu saptanmıştır. Araştırma sonuçları, sağlık eğitimi alan öğrencilerin kültürel zekâlarının geliştirilmesinin bireysel yenilikçiliklerini artırabileceğini göstermektedir. Bu bağlamda, eğitim programlarına kültürel farkındalığı artırıcı ve yenilikçi düşüncüyü destekleyici içeriklerin eklenmesi önerilmektedir.

Determination of the Relationship Between Cultural Intelligence and Individual Innovativeness Levels of Health Care Services Department Students

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Received : 17.05.2025
Accepted : 12.10.2025

Keywords
Cultural Intelligence,
Health
Individual Innovativeness
Student

*** Corresponding
Author**
turgutsohret@gmail.com

This study was conducted to determine the relationship between cultural intelligence levels and individual innovativeness levels of students studying in the health care services department. In this correlational descriptive study, 218 students were included. Data were collected using Personal Information Form, Cultural Intelligence Scale and Individual Innovation Scale. The research data were evaluated with SPSS program. Based on the findings of the study, students' cultural intelligence levels were found to be at a medium level (mean score: 103.57) and their individual innovativeness levels were found to be at a questioning level (mean score: 62.32). It was determined that there was a statistically significant and positive relationship between the participants' cultural intelligence levels and individual innovativeness levels ($r=0.363$, $p<0.001$). While no significant difference was found according to sociodemographic characteristics, only the level of father's education has a significant effect on both cultural intelligence and individual innovativeness levels. The research results show that developing the cultural intelligence of health education students can increase their individual innovativeness. In this context, it is recommended to include content that increases cultural awareness and supports innovative thinking in education programs.

GİRİŞ

Kültür, cazip ancak karmaşık bir kavramdır. Çok kültürlü ortamlarda diğer kültürleri anlama ve hoşgörü gösterme açısından etkili olabilecek birçok faktör arasında, kültürel zekâ en önemli unsurlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Bireyler, kültürel çeşitliliğin farkında olmalı ve kültürel farklılıklardan kaynaklanan belirsizlikleri azaltabilmek için diğer insanlarla etkili iletişim kurabilmelidir. Başka bir deyişle, kendini daha iyi koşullara uyarlayabilen bireyler, farklılıkları daha kolay kabul edebilmektedir. Bu tür bir zekâ, bireyin yeni bir kültürel yapıya uyum sağlama kapasitesinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir (1,2). Bu bağlamda, kültürel zekâ küreselleşmenin etkisiyle önem kazanan görece yeni bir kavram olup, bireyin farklı kültürlerden insanlarla etkili bir biçimde iletişim kurabilme, bu kültürel farklılıklara uyum sağlayabilme ve etkileşimde bulunduğu kültürlerin özelliklerine göre davranışlarını ayarlayabilme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır (3,4). Kültürel zekâyâ sahip sağlık profesyonelleri, hasta bireyin kültürel değerlerini, inançlarını ve sağlıkla ilgili tutumlarını dikkate alarak daha kişiselleştirilmiş ve etkili bir bakım sunabilir. Bu durum, özellikle kültürel çeşitliliğin yüksek olduğu toplumlarda sağlık hizmetlerinin kalitesini artırmak ve sağlık eşitsizliklerini azaltmak açısından büyük önem taşımaktadır (5,6). Bu doğrultuda, kültürel zekâ kadar değişime uyum sağlama ve yeniliklere açık olma da bireylerin ve kurumların başarısında belirleyici unsurlar arasında yer almaktadır.

Hızla değişen dünyada değişime uyum sağlamak, bireysel, örgütsel ve mesleki yaşamı sürdürebilmek için organizasyonların, yöneticilerin, çalışanların ve bireylerin sürekli olarak yenilenmeleri ve yenilikçiliği bir davranış haline getirmeleri gerekmektedir (7). Bu yenilenme ve değişime uyum sürecinde inovasyon kavramı hem bireysel hem de kurumsal düzeyde kaçınılmaz bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır. İnovasyon, Latince kökenli “innovatus” kelimesinden türetilmiş olup, “toplumsal, kültürel ve idari ortamlarda yeni yöntemlerin kullanılması” anlamına gelmektedir (8). Türk Dil Kurumu’na göre inovasyon, “yenileşim” olarak tanımlanmakta; değişen koşullara uyum sağlamak amacıyla toplumsal, kültürel ve yönetsel ortamlarda yeni yöntemlerin kullanılmaya başlanması anlamına gelmektedir (9,10). Her alanda önemli olmakla birlikte, inovasyonun en yoğun ve etkili biçimde yaşandığı alanların başında sağlık hizmetleri gelmektedir. Nüfus yapısındaki değişim, hastalık türlerindeki artış, hastalıkların kronikleşmesi ve toplum beklentilerinin yükselmesi gibi etkenler, sağlık sisteminde yeni gereksinimler doğurmakta; bu gereksinimler doğrultusunda ise çeşitli yenilikçi uygulamalar ve gelişmeler ortaya çıkmaktadır. Sağlık alanındaki tüm inovatif gelişmeler; birey, aile ve toplumun sağlığının geliştirilmesinde büyük katkı sağlar (11,12).

Sağlık sektörü, küreselleşmenin etkisiyle giderek çeşitlenen hasta profilleri ve kültürel ihtiyaçlar nedeniyle dinamik bir yapıya sahiptir. Bu nedenle, sağlık hizmetlerinde görev alacak bireylerin, farklı kültürel geçmişlere sahip hastalara etkili ve duyarlı hizmet sunabilmeleri için yüksek düzeyde kültürel zekâyâ sahip olmaları önemlidir. Aynı zamanda, teknolojik ve bilimsel yeniliklerin hızla şekillendirdiği günümüz sağlık ortamında, bireysel yenilikçilik becerileri de mesleki yeterlilik açısından kritik bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda farklı kültürel ortamlarda etkili bir şekilde iletişim kurma ve uyum sağlama yeteneği olarak tanımlanan kültürel zekânın, bireylerin yeni fikirleri benimseme, yaratıcı çözümler geliştirme ve yenilikçi davranışlar sergileme kapasitelerini artırarak bireysel yenilikçilik düzeylerini olumlu yönde etkileyebileceği bildirilmektedir (13).

Bu doğrultuda, bu araştırmanın amacı; sağlık bakım hizmetleri bölümü öğrencilerinin kültürel zekâ düzeyleri ile bireysel yenilikçilik düzeylerini ölçmek ve bu iki kavram arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın tipi

Bu çalışma ilişkisel tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Iğdır Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Sağlık Bakım Hizmetleri bölümü öğrencileri oluşturmuştur (N=340). Araştırma örnekleme, evrendeki birey sayısı bilinen örneklem genişliği formülü kullanılarak hesaplanmıştır ($n = N \frac{t^2 pq}{d^2 (N-1) + t^2 pq}$). Bu formüle göre araştırmaya en az 181 öğrencinin dahil edilmesi planlanmıştır. Örneklem seçimine gidilmeden, gönüllü olarak çalışmaya katılmayı kabul eden öğrenciler örnekleme oluşturmuş ve araştırma toplam 218 öğrenci ile tamamlanmıştır. Araştırma Şubat 2025 ile Nisan 2025 tarihleri arasında yürütülmüştür.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğrencilerin tanıtıcı verilerini toplamak amacıyla Bilgi Formu, Kültürel Zekâ Ölçeği (KZÖ) ve Bireysel Yenilikçilik Ölçeği kullanılmıştır. Veriler yüz yüze toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Kişisel bilgi formu, araştırmanın amacı doğrultusunda araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin kişisel bilgilerini (yaş, cinsiyet, sınıf, bölüm, bölümü isteme durumu, gelir durumu, aile tipi, anne -baba eğitim durumu, en çok ikamet edilen yerleşim yeri, konakladığı yer) elde etmek amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur.

Kültürel Zekâ Ölçeği (KZÖ): Bu araştırmada öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerini ölçmek amacıyla, Ang ve arkadaşları (2007) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması ile geçerlik-güvenirlik çalışması İlhan ve Çetin (2012) tarafından yapılan KZÖ kullanılmıştır. Ölçek; bilişsel, üst bilişsel, motivasyonel ve davranışsal olmak üzere dört alt boyuttan oluşmakta ve toplam 20 maddeden meydana gelmektedir. Katılımcıların yanıtlarını “hiç katılmıyorum”dan “tamamen katılıyorum”a kadar derecelendirdikleri 7’li Likert tipi bir yapıdadır. Ölçekten alınabilecek toplam puan 20 ile 140 arasında değişmekte olup, puan arttıkça kültürel zekâ düzeyinin de yükseldiği kabul edilmektedir. Ölçekten elde edilen puanlara göre; 20-54 arası düşük, 55-104 arası orta ve 105-140 arası yüksek düzeyde kültürel zekâyı göstermektedir (14,15). Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) 0.951 olarak hesaplanmıştır.

Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ): Bu çalışmada bireylerin yenilikçilik düzeylerini belirlemek amacıyla, Hurt ve arkadaşları (1977) tarafından geliştirilen ve Türkçeye Kılıçer ve Odabaşı (2010) tarafından uyarlanan BYÖ kullanılmıştır. Ölçek, bireylerin değişime ve yeniliğe yönelik tutumlarını değerlendiren 20 maddeden oluşmakta ve beşli Likert tipi bir yapıya sahiptir. Yanıt seçenekleri; “Kesinlikle katılıyorum” (5), “Katılıyorum” (4), “Kararsızım” (3), “Katılmıyorum” (2) ve “Kesinlikle katılmıyorum” (1) şeklindedir. Maddelerin 12’si olumlu, 8’i ise olumsuz yönde yapılandırılmıştır. Ölçekte puanlama, olumlu maddelerden elde edilen toplam puandan olumsuz maddelerin puanlarının çıkarılması ve sonuca 42 puan eklenmesiyle hesaplanmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 14 ile 94 arasında değişmekte olup; 80 ve üzeri puan alan bireyler “Yenilikçi”, 69-79 arası “Öncü”, 57-68 arası “Sorgulayıcı”, 46-56 arası “Kuşkucu” ve 46’nın altı “Gelenekçi” olarak sınıflandırılmaktadır (16,17). Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) 0.862 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmaya Alınma ve Dışlanma Kriterleri

Araştırmaya Alınma Kriterleri:

- Iğdır Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO Sağlık Bakım Hizmetleri öğrencisi olmak,

- Araştırmaya katılmaya istekli olmak,

Araştırmadan Dışlanma Kriterleri:

- İletişime engel durumunun olması,
- Psikiyatrik bir hastalığının olması,
- Anketi sonuna kadar doldurmaması,

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 22.0 paket programı kullanılmıştır. Değerlendirilen araştırma verilerinin analizinde; sayı, yüzdelik dağılımları, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Normallik dağılımları için kurtosis ve skewness testleri (+1, -1) kullanılmıştır. Sonra verilerin normal dağılım göstermesi üzerine ikili grup ortalamalarının karşılaştırmalarında independent-samples t testi, üç ve daha fazla bağımsız arasındaki karşılaştırmada one- way anova testi yapılmıştır. Öğrencilerin bireysel yenilikçilik düzeyleri ile kültürel zekâ düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson korelasyon analizi uygulanmıştır. İstatistiksel anlamlılık için p değeri $p < 0.05$ kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışma kapsamında Iğdır Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 05.02.2025 tarih ve 15/3 sayılı numaralı etik kurul izni alınmıştır. Ardından çalışmanın yapılacağı üniversiteden yazılı izin alınmıştır. Çalışmada kullanılan ölçüm araçlarının geçerlik güvenilirliklerini yapan araştırmacılardan izin alınmıştır. Çalışmaya katılan tüm katılımcılar çalışma hakkında bilgilendirilmiş ve kimlik bilgileri gizli tutulacağı bilgisi verilerek onam alınmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Katılımcıların yaş ortalaması $22,44 \pm 4,83$ 'tür. Çalışmaya katılan bireylerin %66,5'i kadın ($n=135$), %33,5'i erkektir ($n=73$). Katılımcıların %67'si 2. Sınıf ($n=146$), %33'ü 1. sınıftadır ($n=72$). Katılımcıların %50,5'i Yaşlı Bakımı ($n=110$), %49,5'i Evde Hasta Bakımı ($n=108$) bölümündedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %63,8'i birinci öğretimde ($n=139$), %36,2'si ikinci öğretimdedir ($n=79$). Öğrencilerin %76,6'sı ($n=167$) bölümlerini isteyerek tercih etmiştir. Annelerin eğitim düzeyi %40,8 ile ilkokul ($n=89$) ve %33,5 ile okuryazar olmayan ($n=73$) gruplarda yoğunlaşırken, babaların en sık eğitim düzeyi %36,2 ile ilkokul ($n=79$) olarak saptanmıştır. Katılımcıların %67'si çekirdek aileden ($n=146$) gelmektedir. Öğrencilerin %43,1'i şehirde ($n=94$), %31,7'si ilçede ($n=69$), %25,2'si köyde ($n=55$) yaşamaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu %61,9 ile Doğu Anadolu Bölgesi'nden ($n=135$) olup, %35,3 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden ($n=77$) gelmektedir. Katılımcıların %45'i gelirinin giderinden az ($n=98$) olduğunu belirtmiş olup, %53,2'si yurttan ($n=116$) kalmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı

Özellikler		N	%
Cinsiyet	Erkek	73	33,5
	Kadın	135	66,5
Sınıf	1.Sınıf	72	33
	2.Sınıf	146	67
Bölüm	Evde Hasta Bakımı	108	49,5
	Yaşlı Bakımı	110	50,5
Öğretim Tipi	1.Öğretim	139	63,8
	2.Öğretim	79	36,2
Bölümü İsteme Durumu	İsteyerek	167	76,6
	İstemeyerek	51	23,4
Anne Eğitim	Okur Yazar Değil	73	33,5
	İlkokul	89	40,8
	Ortaokul	33	15,1
	Lise	14	6,4
	Üniversite	9	4,1
Baba Eğitim	Okur Yazar Değil	29	13,3
	İlkokul	79	36,2
	Ortaokul	56	25,7
	Lise	41	18,8
	Üniversite	13	6
Aile Tipi	Çekirdek	146	67
	Geniş	65	29,8
	Parçalanmış	7	3,2
Yaşanılan Yer	Köy	55	25,2
	İlçe	69	31,7
	Şehir	94	43,1
Bölge	Doğu Anadolu	135	61,9
	Güney Doğu Anadolu	77	35,3
	Diğer	6	2,8
Gelir Durumu	Gelir Giderden Az	98	45
	Gelir Gidere Eşit	97	44,5
	Gelir Giderden Fazla	23	10,5
Kaldığı Yer	Yurtta	116	53,2
	Ailenin Yanında	74	33,9
	Arkadaşlarıyla	22	10,1
	Yalnız Evde	4	1,8
	Akrabanın Yanında	2	0,9
	Mim-Max	Mean	SS
Yaş	17-46	22,44	4,83

Katılımcıların KZÖ toplam puanı ortalaması $103,57 \pm 23,43$ 'tür. Alt boyutlar incelendiğinde üst biliş boyutu ortalaması $21,37 \pm 5,07$; biliş boyutu $28,08 \pm 8,27$; motivasyon boyutu $25,29 \pm 6,71$; davranış boyutu ise $24,95 \pm 6,43$ olarak belirlenmiştir. BYÖ toplam puan ortalaması ise $62,32 \pm 7,28$ olarak saptanmıştır. Bu değerler katılımcıların kültürel zekâ düzeylerinin orta düzeyde, bireysel yenilikçilik düzeylerinin ise sorgulayıcı düzeyde olduğunu göstermektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin KZÖ ve BYÖ Aldıkları Toplam Puanlar

Ölçek	Mim-Max	Mean	SD
KZÖ	35-145	103,57	23,43
Üst Biliş	4-28	21,37	5,07
Biliş	9-42	28,08	8,27
Motivasyon	5-35	25,29	6,71
Davranış	5-35	24,95	6,43
BYÖ	45-86	62,32	7,28

Cinsiyet, sınıf düzeyi, bölüm, öğretim türü, gelir durumu, yaşanılan yer gibi değişkenlere göre hem KZÖ hem BYÖ puanlarında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Ancak baba eğitim düzeyine göre hem KZÖ ($F=2.670$, $p=0.033$) hem BYÖ ($F=2.71$, $p=0.031$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerine Yönelik KZÖ Toplam Puanı ve BYÖ Toplam Puan Ortalamalarının Dağılımları

Özellikler	KZÖ Toplam Puanı	Test; p	BYÖ Toplam Puanı	Test; p
Cinsiyet				
Erkek	103,23	t: -0.152	63,24	t: 1.327
Kadın	103,74	p: 0.879	61,86	p: 0.186
Sınıf				
1.Sınıf	103,37	t: -0.088	63,56	t: 1.656
2.Sınıf	103,67	p: 0.930	61,71	p: 0.100
Bölüm				
Evde Hasta Bakımı	103,01	t: -0.346	63,24	t: 1.849
Yaşlı Bakımı	104,11	p: 0.730	61,42	p: 0.066
Öğretim Tipi				
1.Öğretim	101,80	t: -1.100	62,80	t: 0.952
2.Öğretim	105,27	p: 0.273	61,86	p: 0.342
Bölümü İsteme Durumu				
İsteyerek	104,45	t: 1.005	62,67	t: 1.290
İstemeyerek	100,68	p: 0.316	61,17	p: 0.198
Aile Tipi				
Çekirdek	103,52	F: 0.244	62,13	F: 1.011
Geniş	103,04	p: 0.783	62,33	p: 0.365
Parçalanmış	109,57		66,14	
Anne Eğitim				
Okur Yazar Değil	100,38		62,27	
İlkokul	105,33	F: 0.594	63,02	F: 1.799
Ortaokul	103,57	p: 0.667	60,72	p: 0.130
Lise	108,00		64,71	
Üniversite	105,11		58,00	
Baba Eğitim				
Okur Yazar Değil	94,24		60,96	
İlkokul	107,13	F: 2.670	63,68	F: 2.71
Ortaokul	99,14	p: 0.033	60,58	p: 0.031
Lise	107,60		63,87	
Üniversite	109,07		59,69	
Gelir Durumu				
Gelir Giderden Az	103,27	F: 0.060	62,20	F: 0.886
Gelir Gidere Eşit	104,13	p: 0.94	62,00	p: 0.414
Gelir Giderden Fazla	102,47		64,21	

Bölge				
Doğu Anadolu	103,84	F: 0.842	62,73	F: 1.537
G. Doğu Anadolu	104,05	p: 0.432	61,97	p: 0.217
Diğer	91,33		57,66	
Yaşanılan Yer				
Köy	102,94	F: 1.073	62.60	F: 0.165
İlçe	106,88	p: 0.344	62.55	p: 0.848
Şehir	101,51		62,00	
Kaldığı Yer				
Yurtta	105,32		62,18	
Ailenin Yanında	102,28	F: 0.498	62,41	F: 0.493
Arkadaşlarıyla	99,00	p: 0.738	62,45	p: 0.741
Yalnız Evde	98,75		60,50	
Akrabanın Yanında	109,50		69,00	

Katılımcıların bireysel yenilikçilik düzeyleri ile kültürel zekâ toplam puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı düzeyde korelasyon tespit edilmiştir ($r=0.363$, $p<0.001$). Alt boyut düzeyinde incelendiğinde en yüksek korelasyonun motivasyon ($r=0.392$, $p<0.001$) ve üst biliş ($r=0.389$, $p<0.001$) boyutlarında olduğu gözlenmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin KZÖ Toplam Puanı ve Alt Boyutlar ile BYÖ Toplam Puanı Arasındaki İlişkisi

Ölçek		BYÖ-Toplam
KZÖ-Toplam	r	.363**
	p	.000
KZÖ-Üst Biliş	r	.389**
	p	.000
KZÖ-Biliş	r	.238**
	p	.000
KZÖ-Motivasyon	r	.392**
	p	.000
KZÖ-Davranış	r	.252**
	p	.000

Bu çalışmada, Sağlık Bakım Hizmetleri bölümü öğrencilerinin kültürel zekâ (KZÖ) ve bireysel yenilikçilik (BYÖ) düzeyleri ile bu iki değişken arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma bulguları, öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin genelde orta düzeyde, bireysel yenilikçilik düzeylerinin ise sorgulayıcı düzeyde olduğunu göstermiştir. Ayrıca, öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu bölümde, çalışmadan elde edilen bulgular mevcut literatür ışığında karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Katılımcıların KZÖ toplam puan ortalaması $103,57 \pm 23,43$ olup, bu değer kültürel zekâ düzeyinin orta seviyede olduğunu göstermektedir. Bu, öğrencilerin farklı kültürlere karşı belirli bir farkındalık ve uyum becerisine sahip olduklarını düşündürmektedir. Literatür incelemesinde, kültürel zekâ düzeyini belirlemeye yönelik çeşitli alanlarda çok sayıda çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Göl ve Erkin (2019), hemşirelik öğrencilerinin kültürel duyarlılıkları ile kültürel zekâları arasındaki ilişkiyi incelemiştir; çalışmada öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin orta düzeyde olduğu saptanmış ve kültürel zekâ ile kültürel duyarlılık arasında pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir (3). Başka bir çalışmada, sağlık alanındaki öğrencilerin kültürel zekâ ve zenofobi düzeyleri incelenmiş; öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir (18). Ergün ve Güzel (2017), üniversite öğrencilerinin kültürel zekâ düzeylerini olumsuz otomatik düşünceler ve çeşitli değişkenler açısından değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin orta düzeyde olduğu saptanmış, ayrıca olumsuz otomatik düşüncelerin kültürel zekâ üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir (19). Emül ve Dönmez (2024), hemşirelerin

kültürel zekâ düzeylerini değerlendirmek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiş; sonuçlar hemşirelerin kültürel zekâ puan ortalamalarının orta düzeyde olduğunu göstermiştir (20). Hemşirelerle ilgili başka bir çalışmada kültürel zekâ ile kültürlerarası iletişim arasındaki ilişki incelenmiş; hemşirelerin kültürel zekâlarının orta düzeyde olduğu ve kültürlerarası iletişimle anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur (21). Skaria ve Montayre (2023), hemşirelik eğitimcilerinin kültürel zekâ düzeylerini incelemiş ve ortalama puanın ortanca değer biraz üzerinde olduğu saptanmıştır (22). İncelenen bu araştırmaların bulguları, yürütülen bu çalışma ile benzerlik göstermektedir. Bu bulguların ortaya çıkmasında; sağlık eğitimi gören öğrencilerinin eğitim süreçleri boyunca farklı kültürel geçmişe sahip bireylerle etkileşim içinde olmaları, küreselleşmenin etkisiyle artan kültürel çeşitliliğe maruz kalmaları ve sağlık alanında kültürel duyarlılığın giderek daha fazla önem kazanması etkili olabilir. Ayrıca, sağlık bakım hizmetleri eğitim programlarında kültürlerarası iletişim ve bakım yaklaşımlarına yönelik içeriklerin yer alması da öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin gelişimine katkı sağlamış olabilir.

Bireysel yenilikçilik düzeyleri ise ortalama $62,32 \pm 7,28$ ile “sorgulayıcı” düzeyde bulunmuştur. Bu bulgu, öğrencilerin yeniliklere karşı temkinli ancak ilgisiz olmadıklarını, yeni fikirlere karşı bir sorgulama sürecinden geçtiklerini göstermektedir. Literatür incelemesi sonucunda bireysel yenilikçilik üzerine çeşitli araştırmalar yapıldığı tespit edilmiştir. Bodur (2018), hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin bireysel yenilikçilik düzeylerinin sorgulayıcı düzeyde olduğu belirlenmiş; ayrıca bireysel yenilikçilik ile girişimcilik eğilimleri arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır (4). Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeylerini belirlemek amacıyla Utli ve Doğru (2018) tarafından yapılan bir çalışmada hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri sorgulayıcı olarak tespit edilmiştir (23). Başka bir çalışmada hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik, girişimcilik, merak ve keşfetme özellikleri incelenmiş, bireysel yenilikçilik düzeyi sorgulayıcı olarak bulunmuştur (24). Öztaş ve Durmuş’un (2023) ebelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik ile öz liderlik arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, öğrencilerin bireysel yenilikçilik düzeylerinin sorgulayıcı düzeyde olduğu belirlenmiş; ayrıca bireysel yenilikçilik ile öz liderlik arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır (25). Yüksel’in (2024) sağlık kurumları işletmeciliği öğrencilerinin bireysel yenilikçilik algıları ile olumlu gelecek beklentileri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, öğrencilerin çoğunun bireysel yenilikçilik puanlarının sorgulayıcı düzeyde olduğu belirlenmiş ve bireysel yenilikçiliğin olumlu gelecek beklentisi üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır (26). Çuhadar ve arkadaşları (2013), öğretmenlik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik özellikleri ile teknopedagojik eğitim yeterlikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik düzeylerinin sorgulayıcı düzeyde olduğu saptanmış; ayrıca bireysel yenilikçilik özellikleri ile teknopedagojik eğitim yeterlikleri arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki bulunduğu belirlenmiştir (27). Çelik’in (2013) öğretmenlik öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada, öğrencilerin bireysel yenilikçilik düzeylerinin genellikle sorgulayıcı düzeyde olduğu saptanmış ve bireysel yenilikçilik ile öz liderlik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır (28). İncelenen bu araştırmaların bulguları, yürütülen bu çalışma ile paralellik göstermektedir. Bu sonucun sebeplerinden biri, öğrencilerin henüz mesleki uygulamalarda yeterli deneyime sahip olmamaları olabilir. Bu nedenle yeniliklere karşı daha temkinli yaklaşmakta, önce sorgulayıp ardından karar vermeyi tercih ediyor olabilirler. Ayrıca, eğitim sürecinde karşılaştıkları teorik bilgi yoğunluğu ve bu bilgilerin pratikle tam olarak örtüşmemesi de yenilikleri hemen benimsemek yerine düşünerek değerlendirme eğilimlerini artırmış olabilir. Bunların yanında, sağlık alanındaki uygulamaların genellikle belirli standartlara

dayanması ve hata toleransının düşük olması da öğrencilerin yenilikleri sorgulayarak benimseme eğiliminde olmalarına neden olabilir.

Sosyodemografik değişkenler incelendiğinde, yalnızca baba eğitim düzeyinin hem kültürel zekâ ($p=0.033$) hem de bireysel yenilikçilik ($p=0.031$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olduğu bulunmuştur. Bu bulgu, ailede özellikle baba figürünün eğitsel düzeyinin, bireylerin kültürel duyarlılıkları ve yenilikçi tutumları üzerinde belirleyici bir rol oynayabileceğini göstermektedir. Diğer yandan, cinsiyet, sınıf düzeyi ve gelir durumu gibi diğer sosyodemografik değişkenlere göre anlamlı bir fark saptanmamıştır. Bu durum, söz konusu değişkenlerin kültürel zekâ ve bireysel yenilikçilik üzerinde belirgin bir etki yaratmadığını düşündürmektedir.

Araştırma kapsamında bireysel yenilikçilik ile kültürel zekâ arasında anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir ($r=0.363$, $p<0.001$). Bu sonuç, kültürel zekâ düzeyi arttıkça bireylerin yenilikçi eğilimlerinin de arttığını göstermektedir. Özellikle KZÖ'nün motivasyon ($r=0.392$) ve üst biliş ($r=0.389$) boyutları ile BYÖ arasındaki güçlü ilişkiler dikkat çekicidir. Bu bulgu, kültürel farkındalığı yüksek bireylerin yalnızca farklı kültürleri anlamada değil, aynı zamanda yenilikçi düşünce ve uygulamalara daha açık olduklarını da ortaya koymaktadır. Literatür incelemesinde, kültürel zekâ ile bireysel yenilikçilik arasındaki ilişkiyi inceleyen sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışmalardan birinde, Gürer ve Çiftçi (2018) üniversite öğrencilerinin kültürel zekâsının bireysel girişimcilik yönelimine etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda, kültürel zekâ ile bireysel girişimcilik arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu belirlenmiştir (29). Bir diğer çalışmada, Koyuncu ve Akdöl (2019) tarafından yapılan bir başka araştırmada, mikro ölçekli işletmelerde kültürel zekânın girişimcilik yönelimine etkisi incelenmiş ve aralarında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (30). Yıldız (2016) tarafından yürütülen derleme çalışmasında da kültürel zekânın girişimcilik yönelimi ve inovatif davranışlar üzerindeki etkisi teorik olarak ele alınmış ve literatürdeki çeşitli bulgular ışığında bu değişkenler arasında pozitif yönde ilişkiler olduğu ileri sürülmüştür. Yazar, kültürel zekânın özellikle girişimcilik yönelimini artırabileceğini ve bu yönelimin de inovatif davranışlara zemin hazırladığını belirtmiştir. Bu bağlamda, mevcut araştırmada elde edilen kültürel zekânın bireysel yenilikçilik üzerindeki pozitif etkisi bulgusu, Yıldız'ın (2016) çalışmasındaki teorik çıkarımlarla uyumlu ve destekleyici niteliktedir (13). Literatür incelemesinde, duygusal zekâ ile bireysel yenilikçilik arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalara da rastlanmıştır. Bu çalışmalarda, duygusal zekâ ile bireysel yenilikçilik arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür (31-32). Araştırmamızda elde edilen bulgular, kültürel zekâ ile bireysel yenilikçilik arasındaki pozitif ilişkiyi ortaya koyan çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Bu bulgular, kültürel zekânın bireylerin sadece farklı kültürel ortamlarda etkili olmasını sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda yenilikçi düşünme süreçlerini de destekleyebileceğini göstermektedir. Elde edilen sonuçlar, bireylerin kültürel çeşitliliğe yönelik farkındalık ve uyum kabiliyetlerinin, onların yeni fikirler üretme ve uygulama eğilimlerini artırabileceğini ortaya koymaktadır. Bu açıdan, kültürel zekânın bireysel yenilikçilik üzerindeki etkisinin daha kapsamlı ve çok boyutlu araştırmalarla incelenmesi, alana önemli katkılar sağlayacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, Sağlık Bakım Hizmetleri bölümü öğrencilerinin kültürel zekâ ve bireysel yenilikçilik düzeylerini belirlemeyi ve bu iki değişken arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamıştır. Sonuç olarak elde edilen bulgular, öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin orta, bireysel yenilikçilik düzeylerinin ise "sorgulayıcı" düzeyde olduğunu göstermiştir. Ayrıca, kültürel zekâ ile bireysel yenilikçilik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Özellikle kültürel zekânın motivasyon ve üst biliş boyutlarıyla bireysel yenilikçilik arasında daha güçlü ilişkiler gözlenmiştir.

Bu doğrultuda, sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin kültürel zekâ ve bireysel yenilikçilik düzeylerini artırmaya yönelik çeşitli eğitim stratejileri geliştirilmelidir. Öğrencilerin kültürel farkındalıklarını artıracak ders içeriklerinin ve uygulamalı etkinliklerin müfredata entegre edilmesi, kültürel zekânın gelişimini destekleyebilir. Ayrıca, aktif öğrenme yöntemlerinin yaygınlaştırılması, öğrencilerin yenilikçi düşünme ve sorgulama becerilerini teşvik edebilir. Eğitim süreçlerinde kültürel çeşitliliğe dayalı etkileşim ortamları yaratılarak, öğrencilerin farklı kültürel bağlamlarda deneyim kazanması sağlanabilir. Bu sayede hem kültürel zekâ hem de bireysel yenilikçilik düzeylerinde olumlu gelişmeler sağlanabilir. Bununla birlikte, benzer çalışmaların farklı üniversitelerde, farklı mesleki disiplinlerde ve daha geniş örneklem gruplarıyla tekrarlanması, elde edilen bulguların genellenebilirliğini artıracaktır.

Araştırmacı Katkı Oranı

Teşekkür

Çalışmaya katılan tüm öğrencilere teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

1. Elyasi F, Ahmadi M, Mohseni Moalemkoale N, Jafari SN, Hoseini SM, Hoseini SH. Relationship between cultural intelligence and mental health in students of the Medical University of Mazandaran in 2017. *Future of Medical Education Journal*. 2017;7(3):34-39. <https://doi.org/10.22038/fmej.2017.25605.1164>
2. Barzykowski K, Majda A, Szkup M, Przyłęcki P. The Polish version of the Cultural Intelligence Scale: Assessment of its reliability and validity among healthcare professionals and medical faculty students. *PLoS One*. 2019;14(11): e0225240. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0225240>
3. Göl İ, Erkin Ö. Association between cultural intelligence and cultural sensitivity in nursing students: A cross-sectional descriptive study. *Collegian*. 2019;26(4):485-491. <https://doi.org/10.1016/j.colegn.2018.12.007>
4. Bodur G. Hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik (inovasyon) düzeyleri ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişki. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*. 2018;5(2):139-148. <https://doi.org/10.17681/hsp.349105>
5. Aslan S, Kizir Z. Bir hastanede çalışan hemşirelerin kültürel duyarlılıkları ile kültürel zekâları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 2019;6(2):115-120. <https://doi.org/10.34087/cbusbed.527215>
6. Aslan G, Kartal A, Turan T, Yiğitoğlu G, Kayan S. Sağlıkla ilgili bölümlerde okuyan üniversite öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılıkları ve ilişkili bazı faktörler. *FNJN Florence Nightingale Journal of Nursing*. 2019;27(2):188-200. <https://doi.org/10.26650/FNJN420577>
7. Sarıoğlu A. Bireysel yenilikçilik ölçeğinin hemşirelikte geçerlik ve güvenirliği [Yüksek lisans tezi]. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü;2014.
8. İlter B, Atrek B, İpek İ. İnovasyon faaliyetlerinde kullanıcının yeri ve çevrimiçi kullanıcı inovasyon araçları. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*. 2016;23(1):35-56. <https://doi.org/10.18657/yecbu.85726>
9. Kacır Ü, Sönmez F. İşletmelerde inovasyon çalışmalarının kurumsal itibar algısına etkisi. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 2024;14(27):282-314. <https://doi.org/10.53092/duiibfd.1400680>
10. Özbey H, Başdaş Ö. Hemşirelikte inovasyon. *ERÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 2018;5(1-2):1-7.
11. Kaya N, Turan N, Aydın GÖ. A concept analysis of innovation in nursing. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2015;195:1674-1678. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.06.244>
12. Başoğlu M, Edeer AD. X ve Y kuşağındaki hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik farkındalıklarının karşılaştırılması. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2017;6(4):77-84.

13. Yıldız H. Kültürel Zekâ, Girişimcilik Eğilimi ve İnovatif Davranışlar Arasındaki İlişki. *Eurasian Business & Economics Journal*. 2016;1:90-101. <http://dx.doi.org/10.17740/eas.econ.2016-MSEMP-10>
14. Ang S, Van Dyne L, Koh C, Ng KY, Templar KJ, Tay C, Chandrasekar NA. Cultural intelligence: Its measurement and effects on cultural judgment and decision making, cultural adaptation and task performance. *Management and Organization Review*. 2007;3(03):335–71. <https://doi.org/10.1111/j.1740-8784.2007.00082.x>
15. İlhan M, Çetin B. Kültürel Zekâ Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2014;9(2):94-114.
16. Hurt HT, Joseph K, Cook CD. Scales for the measurement of innovativeness. *Human Communication Research*. 1977;4(1):58–65. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.1977.tb00597.x>
17. Kılıçer K, Odabaşı HF. Bireysel yenilikçilik ölçeği (BYÖ): Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2010;38:150–164.
18. Güngör S, Akalın D, Avan H. Sağlık alanındaki öğrencilerin kültürel zekâ ve zenofobi düzeyleri. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*. 2023;11(2):1579-1590. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.1010766>
19. Ergün G, Güzel A. Üniversite öğrencilerinin kültürel zekâ düzeylerinin olumsuz otomatik düşünceler ve bazı diğer değişkenlere göre değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2017;6(4):30-43.
20. Emül TG, Dönmez Ç. Hemşirelerin kültürel zeka düzeylerinin değerlendirilmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 2024;9(1):9-14. <https://doi.org/10.51754/cusbed.1326936>
21. Erçelik Ç, Çamlıca HÇ, Özkan A. An evaluation of turkish nurses' cultural intelligence levels and intercultural communication apprehension. *Journal of Transcultural Nursing*. 2022;33(4):550-559. <https://doi.org/10.1177/10436596221086600>
22. Skaria R, Montsyre J. Cultural intelligence and intercultural effectiveness among nurse educators: A mixed-method study. *Nurse Education Today*. 2023;121:105714. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2023.105714>
23. Utli H, Doğru BV. Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik özelliklerinin değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2018;7(3):23-32.
24. Baltacı N, Baydın NÜ. Hemşirelik Öğrencilerinin bireysel yenilikçilik, Girişimcilik, merak ve Keşfetme Özelliklerinin İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*. 2023;11(2):1440-1454. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.1164998>
25. Öztaş HG, Durmuş A. Ebelik öğrencilerinin bireysel inovasyon (yenilikçilik) ve öz liderlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*. 2023;10(4):631-643. <https://doi.org/10.52880/sagakaderg.1293380>
26. Yüksel O. Sağlık kurumları işletmeciliği öğrencilerinin bireysel yenilikçilik algıları ile olumlu gelecek beklentileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2024;12(1),249-264. <https://doi.org/10.18506/anemon.1418427>
27. Çuhadar C, Bülbül T, Ilgaz G. Exploring of the relationship between individual innovativeness and techno-pedagogical education competencies of pre-service teachers, *Elementary Education Online*. 2013;12(3):797-807.
28. Çelik K. The relationship between individual innovativeness and self-efficacy levels of student teachers. *International Journal of Scientific Research In Education*. 2013;6(1):56-67.
29. Gürer A, Çiftçi GE. Kültürel zekanın bireysel girişimcilik yönelimi üzerindeki etkisi. *AL-FARABI 2nd International Congress on Social Sciences*. 2018; Ss. 490-508.

30. Koyuncu Ü, Akdöl B. Kültürel zekanın girişimcilik yönelimine etkisi: Laleli pazarındaki mikro ölçekli işletmelerde bir araştırma. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*. 2019;26(3),955-968. <https://doi.org/10.18657/yonveek.458977>
31. Koçhan A, Koçhan A. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İnovasyon ve Duygusal Zeka Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Mardin İli Örneği). *Bilim-Teknoloji-Yenilik Ekosistemi Dergisi*.2022;3(1):10-22.
32. Ülkü T. Duygusal zekanın bireysel yenilikçi davranışa etkisi: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2020;(49):114-129.